

מרכז חת לחקר התחרות והרגולציה

יוני 2022

קול קורא למימון מחקרים בנושא:

אי-שוויון, פערי הון ושכר

בשנת 2021 נרשמה בישראל עלייה באי-שוויון מהכנסות כלכליות.¹ בשנתיים האחרונות ראינו עלייה ממוצעת ריאלית של 3.2% בשכר הממוצע מדי שנה, אלא שהעלייה מופיעה באופן לא שוויוני: על פי נתוני משרד האוצר, בענפי ההייטק, הפיננסיים ושירותים מקצועיים מדעיים וטכניים נרשמה עלייה כפולה בשכר הממוצע מאשר בכלל הענפים במשק.² מדד גייני לאי-שוויון בחלוקת הכנסה הכלכלית עלה בשיעור חד של 4.2%.

אי-שוויון כלכלי הוא בעל השלכות משמעותיות על החברה. אי-שוויון מופרז נתפס כעדות לחוסר יעילות של המשק ועלול לדכא צמיחה ארוכת טווח. השלכה נוספת עלולה להתבטא בתופעת "היעלמות מעמד הביניים", החשוב ככח מניע לצמיחה והתפתחות. מחקרים הוכיחו כי שיעורי פשע נמוכים יחסית, מדדי שביעות רצון מרמת חיים ויציבות שלטונית – מתאפשרים כאשר קיים מעמד ביניים רחב. הצטמצמות מעמד הביניים וקיטוב בהכנסות (Polarization) מבטאים תופעה של ריכוז האוכלוסייה מסביב לקטבים. ואמנם, לפי נתוני ה-OECD, משקל מעמד הביניים בישראל התכווץ בתקופה שבין 1985 לבין 2015.³

מגזר ההייטק הוא בעל השפעה משמעותית על אי-השוויון הכלכלי בישראל. בשנת 2021 הפגין המגזר פעילות גבוהה והתאפיין בנסיקת ביקוש לעובדים וברמת שכר חריגה ביחס ליתר ענפי המשק. הדבר תרם לגידול חיובי בתקבולי המיסים.⁴ מצד שני, משכורות גבוהות במיוחד מושכות את יוקר המחייה והדירור כלפי מעלה. לאחרונה, בנק ישראל הצביע על החשש כי התמקדות מצד מובילי המדיניות בקידומו של מגזר ההייטק עלולה להותיר מגזרי משק אחרים מאחור, ולהרחיב את הפערים הכלכליים והחברתיים ("מחלה הולנדית"). זאת ועוד: ריכוז

¹ הביטוח הלאומי ממדי העוני והאי-שוויון בהכנסות (2020):

https://www.btl.gov.il/Publications/oni_report/Documents/oni2020.pdf

² משרד האוצר (אגף הכלכלית הראשית) על השכר הממוצע במשק בתקופת משבר הקורונה (2022):

https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/periodic-review-27032022/he/weekly_economic_review_periodic-review-27032022.pdf

³ נתן שבע ניתוח משקלו של מעמד הביניים והשינויים שחלו בו בשנים 2008-2017 (הכנסת, מרכז המחקר והמידע

https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/2533d198-e15e-ea11-8113-00155d0af32a/2_2533d198-e15e-ea11-8113-00155d0af32a_11_17913.pdf (2021)

⁴ בשנת 2017 הכנסתם של המועסקים בהיי-טק היוותה כרבע מתשלומי מס ההכנסה, חלק גבוה לאין שיעור מחלקם בתעסוקה (מעט יותר מעשירית). ראו בדוח בנק ישראל דין וחשבון 2021 (2022).

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי – המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

עמוד הפייסבוק: <https://www.facebook.com/hethcenter>

גדול במיוחד של חברות הזנק מצוי במחוזות תל אביב והמרכז; מצב זה עלול להשליך על מידת ההשתלבות של אוכלוסיות המתגוררות בפריפריה.⁵

נזכיר כאן גם את חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016, כחוק תקדימי. מטרתו להגביל את היקפי השכר הגבוהים של בכירים בתאגידים פיננסיים, כהגדרתם בחוק. החוק קובע תקרת שכר של 2.5 מיליון ₪ אשר מעבר אליה -- התאגיד מחויב להעלות את שכרם של העובדים, כדי לשמור שהפעל בין השכר הגבוה ביותר לשכר נמוך ביותר לא יעלה על פי 35. בנוסף, חריגה מתקרת שכר של 2.5 מיליון ₪ לא תוכר כהוצאה מוכרת לניכוי הוצאות שכר לצורך תשלומי מס.

אנו מזמינים חוקרות וחוקרים להגיש הצעות מחקר בנושאים של אי-שיוויון, פערי הון ושכר בחברה הישראלית; השפעת ענף ההיי-טק על יוקר המחייה והדירור בישראל; משמעות הקיטוב הכלכלי ואם ראוי לנקוט בצעדים רגולטוריים למיתונו, לרבות בתחום המס. בנוסף, בחלוף כשש שנים מחקיקת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים כאמור, אנו מזמינים מחקרים אמפיריים על השלכותיו של החוק.

על המחקר להיות רלוונטי למשק הישראלי ויש לגבש בסופו המלצות למדיניות. שני הקריטריונים העיקריים לבחירה הם מצוינות מחקרית ותרומה למדינת ישראל. הצעות המחקר תובאנה לשיפוט במרכז חת לחקר התחרות והרגולציה. המרכז שומר על שיקול דעתו לאשר או לדחות הצעה. המחקרים יתפרסמו בכתב העת "מחקרי רגולציה" – כתב עת אקדמי אינטרדיסציפלינרי המפורסם על ידי מרכז חת, וזאת לאחר שיפוט אקדמי אנונימי ולפי שיקול דעתו של מרכז חת.

מבנה הצעת המחקר (עד 5 עמודים) תכלול:

- כותרת המחקר
- תיאור כללי של הבעיה \ נושא
- רקע מדעי \ ספרותי, קשר לספרות מקצועית קיימת ותרומה למחקרים קיימים
- מטרת המחקר – מטרה ראשית ומטרות משנה
- השערות העבודה (עבור מחקרים איכותניים מובהקים ניתן לדלג על סעיף זה)
- סוג המחקר ושיטת איסוף הנתונים
- שיטת עיבוד הנתונים
- תרומת המחקר:
 - ייחודיות המחקר – מידת החידוש והמקוריות
 - רלוונטיות המחקר – מידת הרלוונטיות לישראל
 - המלצות אפשריות למקבלי ההחלטות ותרומה לגיבוש המדיניות בתחום
- אבני דרך ולוח זמנים מתוכנן

⁵ בנק ישראל דין וחשבון 2021 (2022).

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי – המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

עמוד הפייסבוק: <https://www.facebook.com/hethcenter>

- סעיפי הוצאות מתוכננות
- פרטי החוקרים/ות: יש לצרף קורות חיים של מגישי/ות ההצעה ורשימת פרסומים

מסגרת הזמן:

- מועדים מדויקים יודעו על ידי מרכז חת.
- מפגש חוקרים מקוון ייערך בחודש אוקטובר 2022.
- דו"ח התקדמות יוגש בינואר 2023.
- טיוטה מתקדמת של העבודה תוגש באפריל 2023.
- יום עיון להצגת מחקרים ייערך במכללה למינהל בראשלי"צ במאי 2023.
- המאמר הסופי יוגש ביוני 2023.

המאמר הסופי יועבר לשיפוט אקדמי אנונימי ובנוסף לעריכה לשונית לקראת פרסום בכתב העת מחקרי רגולציה. החוקרים/ות ישתפו פעולה להטמעת הערות מערכת כתב העת מחקרי רגולציה. מרכז חת מעודד את החוקרים/ות להציע את המחקר לפרסום באנגלית בכתבי עת בעולם, בציון שמו של מרכז חת כגורם מממן. מרכז חת שומר על שיקול דעתו להזמין את החוקרים/ות להרצות בנושא המחקר, גם במסגרת הקלטת וידאו קאסט להפצה.

3

דגשים טכניים להגשת המאמר:

- המאמרים יוגשו בשפה העברית (לא באנגלית).
- סוג הקובץ: WORD.
- ההפניה למקורות תתבצע בהערות שוליים ולפי כללי האזכור האחד המקובלים במשפטים, ראו: <https://www.nevo.co.il/Content/Pirsumim/images/izkur2021.pdf>
- קישורים לאינטרנט יש לכתוב בתבנית מקוצרת. ניתן להשתמש במנוע קיצור כתובות URL באתר [/https://bitly.com](https://bitly.com)
- אין להשתמש בצבע. איורים וגרפים יופיעו בשחור-אפור ובטקסטורות.
- נוסחאות מתמטיות ואותיות יווניות – יש לצרף למאמר כתמונה.
- יש לצרף תקציר בעברית. כמו כן, יש לצרף באנגלית: שם הכותב, שם המאמר ותקציר.

המענק: עבור המחקר יינתן לחוקרים/ות מענק בטווח שבין 20-30 אלף ש"ח לפי שיקול דעתו של מרכז חת וכתלות בטיב המחקר (תיאורטי, אמפירי, איכותני), בהיקף המחקר ובתרומתו.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי – המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

עמוד הפייסבוק: <https://www.facebook.com/hethcenter>

סכום המענק יודע למציעים/ות בד בבד עם מסירת ההודעה על קבלת הצעת המחקר. סכום זה מגלם בתוכו כל מס שיחול מכל סיבה שהיא. היה ועל ההצעה יחתמו מספר חוקרים/ות, המענק יחולק ביניהם/ן. התשלום יבוצע לרשות המחקר במוסד האקדמי בו מועסק החוקר. לצורך קבלת המענק, על החוקר להציג דרישה מאת רשות המחקר במוסד האקדמי בו הוא מועסק. חוקר עצמאי יידרש להציג אסמכתאות לכיסוי הוצאות מחקר בשיעור 75% מסכום המענק.

המענק יועבר בשתי פעימות כדלקמן:

תשלום ראשון (50% מהסכום) – כ- 60 ימים לאחר הטמעת הערות מערכת כתב העת לטיוטה המתקדמת. תשלום שני (50% מהסכום) - כ- 60 ימים לאחר הטעמת הערות מערכת כתב העת למאמר הסופי.

את הצעות המחקר יש להגיש עד לתאריך 4.9.2022.

הצעות מחקר וקורות חיים יש לשלוח למרכז חת לחקר התחרות והרגולציה, דוא"ל

hethcenter@colman.ac.il

לשאלות ניתן לפנות לד"ר איריס סורוקר: iris@soroker.co.il

**השופטת בדימוס ד"ר איריס סורוקר
מרכז חת לחקר התחרות והרגולציה
המסלול האקדמי המכללה למינהל**

4